

“Yeni bir dil konuşmak, yeni bir dünyanın ve kültürün kapılarını açmaktır.” Frantz Fanon

PRIŞTİNE GEZİ REHBERİ;

Kosova'nın başkenti olan Priştine'ye seyahat etmeden önce okuduğum blogların ve diğer seyahat yazılarının birçoğunda gezmeye değer bir şehir olmadığı, vakit kaybı olduğu ve gereksiz masraf olacağı yazılıydı ancak ben hiçbir şehrin bu denli göz ardı edilmemesi gerektiğine inandığım için Balkanlar turumun rotasına Priştine'yi de dahil ettim. İyi ki de etmişim zira Priştine beni gayet memnun uğurladı. Tamam, diğer adı duyulmuş Balkan şehirleri kadar gezip görülecek pek fazla alternatif sunmuyor ama yine de en az iki gün boyunca sıkılmadan vakit geçirebileceğiniz kadar da verimli bir şehir. Kosova'nın incisi aslında **Prizren**, hatta Balkanlar turu için listenin üst sıralarında olması gereken bir şehir. Prizren ve Priştine'yi, İstanbul ve Ankara gibi düşünebilirsiniz. Asıl gezilecek yer Prizren ama Priştine'ye de sırf klasik başkent havası var diye haksızlık etmeyelim, gidelim, gezelim.

ULAŞIM: Priştine, benim Balkanlar turumun son durağıydı. Rotamı ona göre şekillendirmiştim, ya Saraybosna'dan başlayıp Priştine'den dönecektim, ya da tam tersini yapacaktım. Bilet fiyatlarını kontrol ettiğimde Priştine'den dönüşün çok daha ucuz olduğunu gördüğüm için bu şekilde planladım. Pegasus yılın birçok dönemi Balkanlar için uygun fiyatları bilet satışı yapıyor, eskiden kurlar bu kadar uçuk olmadığı için çok daha ucuzdu ama yine de Avrupa ülkelerinin biletlerine kıyasla daha uygun denilebilir. Ara sıra bilet fiyatlarına bakıyorum, Priştine için tek yön ortalama 350-400 Lira dolaylarında. Zaten Balkan ülkeleri için en iyi alternatifiniz de **Pegasus Havayolları**. Diğer Balkan şehirlere göre Priştine'nin biletleri daha uygun, bu yüzden siz de benim gibi Priştine'den başlamayı veya Priştine'den dönmeyi düşünebilirsiniz.

Priştine'ye diğer ülkelerden de havayolu ile gidebilmeniz mümkün ama Balkanlarda genellikle otobüsle veya trenle seyahat edildiği için sizin de öyle yapacağınızı düşünüyorum. Benim Priştine'den önceki durağım Prizren şehriydi. Ben Prizren'den Priştine'ye otobüsle geçtim, bilet fiyatı 4 Euro. Priştine ve Prizren şehirleri arasında her yarım saatte bir otobüs kalkıyor. Otobüs biletini her iki şehrin terminalinin içinde bulunan bilet gişelerinden satın alabilirsiniz. Mesafe yaklaşık 90 km ve yolculuk 1.5 saat sürüyor. Priştine'de otobüs terminali ile şehir merkezi arası uzaklık yaklaşık 20 dakikalık bir yürüme mesafesinde. Prizren otobüsleri Priştine otobüs terminalinde 5 numaralı perondan, Prizren'den ise Priştine otobüsleri 1 numaralı perondan kalkıyor, aklınızda bulunsun. Çantanız ağır değilse yürüyerek konaklayacağınız yere gidebilirsiniz. Kosova, Balkan turu yapanların genellikle Kuzey Makedonya'dan sonraki durağı oluyor, eğer sizin planınız da böyle ise Üsküp-Priştine veya Üsküp-Prizren biletlerini <https://www.balkanviator.com/tr/> , <https://www.busbud.com/> ve

<https://busticket4.me/> adreslerinden satın alabilirsiniz. Dilerseniz bu adreslerden otobüs seferlerini öğrenebilir, ardından terminal içerisinde bulunan gişeden biletinizi alabilirsiniz. Biletinizi online alırsanız mutlaka çıktısını yanınızda bulundurun derim çünkü genellikle otobüs kaptanları telefonda gösterilen biletlere itibar etmiyor. Üsküp'ten Priştine'ye Albus firmasının neredeyse her iki saatte bir seferi var, bilet fiyatı 5 Euro ve yolculuk sınır geçişi ile beraber yaklaşık 2.5 saat sürüyor. Kosova gümrüğü son zamanlarda özellikle Türk vatandaşlarına sorun çıkarabiliyor, bu yüzden seyahat etmeden önce yanınızda mutlaka göstermelik de olsa bir dönüş bileti çıktısı ve konaklama rezervasyonu bulunsun.

Havaalanından Şehir Merkezine Ulaşım: Priştine Adem Jashari Havalimanı ile şehir merkezi arasında çalışan herhangi bir otobüs, dolmuş veya shuttle yok. Tek alternatifiniz taksi ve onun da ücreti sabit 13 Euro. Taksilerde taksimetre yok, şehir merkezinde nereye giderseniz gidin ödemeniz gereken miktar bu. Şehir merkezinden havalimanına gitmek için de aynı şekilde taksiye binmeniz gerekiyor. Böyle bir durumda yapmanız gereken şey konakladığınız hostelin ve otelin resepsiyonundan sizin için bir taksi çağırmasını rica etmek. Anlaşmalı oldukları bir firmadan taksi çağırıyorlar ve hem daha güvenli oluyor hem de kazıklanma ihtimali yok. Eğer böyle bir imkânınız yoksa ana caddelerde bekleyen taksilerden herhangi birine binebilirsiniz ama binmeden önce vereceğiniz ücretin 13 Euro olacağını teyit edin. Havalimanı şehir merkezine çok yakın, yolculuk yaklaşık 20 dakika sürüyor.

KONAKLAMA: Eğer konaklama ile alakalı çok fazla bir konfor beklentiniz yoksa siz de benim gibi hostelde kalabilirsiniz. Ben şehrin İstiklal Caddesi diye tabir edebileceğim, en popüler yürüyüş yolu olan Rahibe Teresa Bulvarı üzerinde bulunan **Han Hostel**'de kaldım. Burası bence Priştine'de konaklayabileceğiniz en güzel hostel. Diğer seçenekler arasında da elbette iyi olanlar vardır ama ben burayı kesinlikle tavsiye ederim. Konumu çok iyi, hemen bulvar üzerinde ve gezilecek her yere yakın. Odalar, banyolar, ortak alanlar vs. tertemiz. Her odanın caddeye bakan balkonu var, özellikle akşamları balkonda oturup çay kahve içmek çok keyifli oluyor. Kendi yemeğinizi yapabileceğiniz bir mutfak da var ve gecelik ücreti 11 Euro, daha ne olsun. Diğer hostel seçeneklerini <https://www.hostelworld.com/1/> adresinden ve otel seçeneklerini ise <https://www.booking.com/> adresinden kontrol edebilirsiniz.

YEME-İÇME: Kosova genelinde yeme-içme ile alakalı çok fazla spesifik alternatif yok. En ünlü yemekleri İnegöl köfte gibi yapılan kebab. Aynı köfteyi yassı şekilde de yapıyorlar ama lezzet aynı. Zaten bu yemek genel olarak Balkanların en meşhur yemeği. Cadde üzerinde 'qebaptore' tabelası bulunan restoranlarda yiyebilirsiniz. Fiyatı da ortalama 10 Euro. Eğer menüde ayran görürseniz, onun aslında yoğurt olduğu bilmeniz lazım çünkü yoğurda ayran diyorlar. Yani içecek istiyorsanız kola istemeniz lazım. Kahvaltı için de en iyi seçenek, fırından taze çıkan börekler. Böreğe 'burek' diyorlar ve bunları da 'burektore' yazan fırınlarda bulabilirsiniz. Qebaptore kebabçı, burektore de börekçi anlamına geliyor. Böreklerin tanesi 50 Cent civarına satılıyor. Rahibe Teresa Bulvarı ve George Bush Bulvarı üzerinde onlarca kafe ve restoran var, hoşunuza giden herhangi birinde yemeğinizi yiyebilir, çayınızı ve kahvenizi içebilirsiniz. Teresa Bulvarı'nın sonlarına doğru bulvar üzerinde **GOODY'S** adında bir

hamburgerci var, hamburgerleri ve yanında getirdikleri patatesleri çok lezzetli, kesinlikle tavsiye ederim. Kahvaltıda yağlı böreklerden ziyade sağlıklı bir sandviç veya vejetaryen atıştırma yemek istiyorsanız bu konuda şehrin en iyisi Rexhep Luci caddesi 56 numarada yer alan **Green&Protein** isimli sandviççi. Şehrin en iyi restoranı ise menüsünde onlarca farklı yemek olan ve şehrin iyi hamburgerini yapan, Rr. Andrea Gropa caddesi üzerinde göreceğiniz **Soma Book Station** isimli restoran. Eğer yemeğinizi hostelde kendiniz yapmak istiyorsanız, cadde üzerinde yer alan süpermarketlerin fiyatları oldukça uygun, hem yemek hem de diğer alışverişleriniz için uğrayabilirsiniz.

ALIŞVERİŞ: Kosova'dan buzdolabı magneti haricinde alabileceğiniz hediyelik eşyalar **Hyjnesha** bibloları ve **plisi**. Hyjnesha, 1956 yılında Kosova yakınlarındaki Pretoria olarak bilinen bir değirmen sahasında bulunan, Neolitik döneme yani 4 bin yıl öncesine ait, bereketi ve doğurganlığı simgeleyen, iyi korunmuş bir pişmiş toprak heykelciği ve deyim yerindeyse artık ülkenin simgesi haline gelmiş. Nereye giderseniz gidin karşınıza çıkıyor. **Plisi** ise beyaz keçeden yapılan ve genellikle üzerinde Kosova bayrağı olan, bizim takke diye tabi ettiğimiz şapkalar. Unutulmaya yüz tutmuş **telkâri** sanatı ile yapılan takılar da iyi bir alternatif olabilir. Bir diğer seçeneğiniz ise yöresel diyebileceğimiz üzüm, armut ve ayva rakıları. New Born anıtının hemen arkasında bulunan küçük çaplı alışveriş merkezinden, sokak aralarına kurulan pazarlardan veya caddelerde göreceğiniz seyyar antikacılardan alışveriş yapabilirsiniz. Eğer gerçek bir avm istiyorsanız turistlerin sıkça ziyaret ettiği ve dünya markalarına ait mağazaları bulabileceğiniz **Grand Store** isim alışveriş merkezine gidebilirsiniz. Aynı şekilde **ALBI Shopping Mall** isimli yer de orta büyüklükte bir alışveriş merkezi ve içerisinde uluslararası mağazalar ile yeme içme mekanları bulunuyor.

GECE HAYATI: Hem Avrupa hem de Balkanlarda gece hayatının en sönük geçtiği şehirlerden birisi Priştine çünkü halen savaşın izlerini silmeye çalışan, ekonomik anlamda büyük bir ilerleme kaydedemeyen bir şehir, bu yüzden pek fazla bir beklentiniz olmasın. Eğer şöyle açık havada sohbet, muhabbet eşliğinde şarabımı, biramı yudumlayayım diyorsanız gitmeniz gereken adres Tringe Smajli 17 numarada yer alan ve şehrin en iyi pubı denilen **MIQT Pub**. Dj performansı olan, dans edebileceğiniz, renkli, ışıl ışıl, yanarlı dönerli, gümbür gümbür bir mekân arıyorsanız, şehrin en iyi gece kulübü olan **Duplex Club Pristina** tam size göre. Daha sakın bir ortamda, soft müzikler eşliğinde tıngır mıngır dans ederek eğlenmek istiyorsanız **Bamboo Bar** sizi ihya edecektir. Priştine'de en meşhur mekânlar genel olarak Fehmi Agani Caddesi, Rahibe Teresa Bulvarı ve Garibaldi Caddesi'nde yer alıyor. Bu caddeler üzerinde mutlaka size uygun bir mekân bulabilirsiniz.

PRIŞTİNE GEZİLECEK YERLER;

Kosova; yaşanan kanlı çatışmaların ardından, NATO desteği ile 2008 yılında Sırbistan'dan ayrılarak bağımsızlığını ilan eden, dünyanın en genç cumhuriyeti olan, yaklaşık 2 milyon nüfusa sahip bir ülke. Bu 2 milyon nüfusun da neredeyse yarısı başkent Priştine'de yaşıyor.

Priştine halen savaşın izlerini silmeye, ayağa kalkmaya çalışan bir şehir. Şehrin neredeyse her tarafında ya bir altyapı çalışması, ya bir inşaat ya da bir tadilat var. Bunlara ziyaret edeceğimiz tarihi ve kültürel yapılar da dahil. Ülkeye çalıntı araba sokmak çok kolay olduğu için neredeyse herkesin altında araba var ve bu arabalar genellikle korsan taksi olarak kullanılıyor. Özellikle ana caddelerde ve meydanlarda yol ve kaldırım ile alakalı ciddi sıkıntılar var, araba sayısı da hayli fazla olduğu için bazen tam bir kaosun ortasına düşebiliyorsunuz. Çok büyük bir şehir olmadığı için çok zorda kalmadığınız sürece taksiye binmenize gerek yok, şehir merkezinde bulunan her yere yürüyerek gidebilirsiniz. Ben sadece şehir merkezi dışında kalan birkaç yere gitmek için taksi kullandım, onun haricinde her yeri yürüyerek gezdim.

Oldukça kozmopolit bir şehir; nüfusu Sırp, Boşnak, Arnavut ve Romanlardan oluşuyor. Prizren’de Türk nüfusu çok daha fazla ama Priştine’nin de birçok yerinde Türk vatandaşları ile karşılaşmanız olası. Türkçe bilen Kosovalı sayısı da az değil, özellikle taksicilerin birçoğu çat-pat Türkçe konuşabiliyor. Kosova’da Euro kullanılıyor ve fiyatlar ne kadar ucuz olursa olsun 1 Euro’nun yaklaşık 6.5 TL olduğunu düşünürsek Kosova bile olsa bu seyahat size pahalıya patlayabilir, bu yüzden harcamalarınıza dikkat etmenizi tavsiye ederim. Dediğim gibi; şehir küçük ve gezilecek yerlerin tamamı birbirine yakın. Bu yüzden 1.5-2 gün Priştine seyahati için yeterli bir süre olacaktır.

Rahibe Teresa Bulvarı (Mother Teresa Street): Benim konakladığım hostel bu cadde üzerinde bulunduğu için haliyle ben de şehri gezmeye Rahibe Teresa diğer adı ile Azize Teresa Bulvarından başladım. Burası her şehirde görebileceğiniz araç trafiğine kapalı bir yürüyüş caddesi. Örneklerini eminim daha önce seyahat ettiğiniz tüm şehirlerde gördünüz. İstanbul için İstiklal Caddesi ne ise Priştine için de Rahibe Teresa Bulvarı aynı anlama geliyor. Cadde üzerinde birçok kafe, restoran, mağaza, seyyar satıcı vs. bulunuyor. Özellikle yaz aylarında gündüzleri pek insan olmuyor ama hava karardıktan sonra şehrin dört bir tarafından insanlar yürüyüş yapmak için bu caddeye akın ediyor. Gezilecek yerlerin birçoğu bu caddeye yürüme mesafesinde, yani sizin de ilk durağınız burası olursa devamında gezilecek diğer yerlere yürüyerek kolayca ulaşabilirsiniz. Rahibe Teresa Bulvarı’nın sonunda veya size göre başında, Arnavutluk’un ulusal lideri olan ve diğer Balkan şehirlerinde de göreceğiniz İskender Bey’in (Skenderbeg) dev bir heykeli bulunuyor. Tarih derslerinden hatırlarsınız; Arnavutların ulusal kahramanı olan İskender Bey, Edirne’de II. Murad’ın hizmetinde bir içoğlanı eğitimi gören ve daha sonra Müslüman olan Gergi adında bir devşirme asker. Osmanlıda önemli askerî hizmetlerde bulunmuş, Anadolu ve Rumeli seferlerine katılmış, 1443 yılında Morava Muharebesi sırasında kaçıp sancak beyi olduğunu ilan ederek sahte bir fermanla Kroya Kalesi’ni ele geçirmiş. 1468’de ölümüne kadar da Osmanlı Devleti’nin Arnavutluk’ta yerleşmesine karşı mücadele etmiş. Hepsinden önemlisi Osmanlı İmparatorluğunun batıya doğru genişlemesini geciktiren en büyük engellerden birisi olmuş. Bu sayede yaklaşan Osmanlı ordularına karşı Batı Avrupa devletleri önlem alabilmişler. Heykelin hemen arkasında, kapısında nöbet tutan polislerden de anlayacağınız

üzere parlamento binası yer alıyor. Binanın ön tarafında çok sayıda fotoğraf göreceksiniz. Bu insanlar Kosova Savaşı sırasında kaybolan ve bir daha haber alınamayan, bir gören duyan olur umudu ile buraya fotoğrafı asılan kişiler. Parlamento binasının bulunduğu yer aynı zamanda şehrin ana meydanlarından birisi, çevreye göz atabilirsiniz.

Yaşar Paşa Camii (Jashar Pasha Mosque): Parlamento binasına yaklaşık 200 metre uzaklıkta bulunuyor, zaten tam meydanda yani nereden baksanız görürsünüz. Osmanlı döneminde Üsküp mutasarrıfı olarak görev yapan Yaşar Mehmet Paşa tarafından 1834 yılında inşa ettirilen ve geçtiğimiz yıllarda yıkılma tehlikesi ile karşı karşıya gelmesi sebebiyle TİKA tarafından restore edilen tarihi bir cami. İç duvarlarına muazzam el işi işlemler yapılmış, içi ayrı dışı ayrı güzel bir cami. İster ibadet, isterseniz fotoğraf çekmek için, uğramadan geçmeyin derim.

Pazar Camii (Bazaar Mosque): Adını, hemen yakınlarında 15. Yüzyıldan beri varlığını sürdüren halk pazarından alan bir cami. Osmanlılar tarafından 1389 yılında, I. Kosova Savaşı sonucunda fethedilmesi onuruna 15. yüzyılda inşa edilmiş ve şehrin en eski yapısı olma unvanına sahip. İlk olarak 1820 yılında ve ardından 1902 yılında Sultan II. Abdülhamid'in emriyle restore edilen camiye en son TİKA eli değmiş. Geçmişten günümüze geçirdiği restorasyonlar sayesinde özellikle minaresi sapa sağlam kaldığı için **Taş Camii** olarak da anılıyor. Yaşar Paşa Camii'ne birkaç yüz metre uzaklıkta bulunuyor, yürüyerek kolayca ulaşabilirsiniz.

Fatih Camii (Imperial Mosque): Yine diğer camilere çok yakın bir mesafede bulunan, şehrin belki de en güzel camisi diyebilirim. 1461 yılında Fatih Sultan Mehmet tarafından yaptırılmış ve 1950-1960 yılları arasında kapsamlı bir restorasyondan geçirilmiş. 2010 yılında ise yine TİKA'nın eli değmiş. İç ve dış duvarlarında, 18. Yüzyılda yapılan çok hoş çiçek detayları olan bir cami. Sadece bizler için değil Sırbistan için de oldukça değerli bir yapı, öyle ki 1990 yılında Sırbistan Cumhuriyeti tarafından **Olağanüstü Öneme Kültür Anıtı** ilan edilmiş. 17. Yüzyılın sonunda, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu ile Osmanlı arasındaki savaşlar sırasında bir dönem Katolik kilisesi olarak da kullanılmış ve hatta önde gelen Arnavut yazarlardan biri olan Avusturya yanlısı isyancıların da aktif lideri Pjetër Bogdani buraya gömülmüş. En nihayetinde Osmanlıların kontrolü tekrar ele geçirmesi ile 1690 yılında Pjetër Bogdani'nin kemikleri çıkarılmış ve Osmanlı askerleri tarafından sokağa atılmış. Eğer tek bir cami görmek istiyorsanız, tercihinizi bu camiden yana kullanın derim.

Saat Kulesi (Clock Tower): Fatih Camii'nin hemen karşısında göreceğiniz bu kule, 19. Yüzyılda dönemin Üsküp Valisi Yaşar Paşa tarafından, halkın namaz saatlerini takip edebilmeleri amacıyla inşa ettirilmiş. 26 metre yüksekliği ile yapıldığı dönemde şehrin en yüksek yapısı konumundaymış ve 1970 yılına kadar da faal olarak kullanılmış. 2001 yılında ise içerisinde bulunan orijinal saat mekanizması çalınmış. Bir rivayete göre saatin bir diğer yapılış amacı da esnafın dükkanlarını vaktinde kapatmalarını sağlayarak haksız kazanç elde etmelerine engel olmakmış. Altıgen formda, burada bulunan eski bir kulenin yerine, tuğla ve kumtaşı kullanılarak inşa edilmiş. Saat mekanizması ile birlikte çalınan kule çanı Moldova'dan

getirilmiş ve üzerinde “Bu çan 1764 yılında, Moldova’da, Jon Moldova Rumen adına yaptırılmıştır.” ibaresi bulunuyormuş. Şu an kullanılan ve elektrikle çalışan çan ise Fransız Barış Gücü askerleri tarafından yerleştirilmiş.

Kosova Ulusal Müzesi (Kosovo National Museum): Saat Kulesinin az ilerisinde yer alan Kosova Müzesi’nin binası; 1889 yılında özgün Avusturya-Macaristan mimarisi (neo-rönesans) ile inşa edilmiş ve Kosova Vilayetinin yönetim merkezi olarak kullanılmış. Ardından orduya devredilmiş ve üst kademenin yönetim merkezi olmuş. Günümüzde ise şehrin ve hatta ülkenin en önemli müzesi denilebilir. Müze 1949 yılında kurulmuş ve 3 kattan oluşuyor. Her katında ülkenin siyasi, dini, coğrafi ve kültürel değerlerine ait farklı eserler sergileniyor. Bunlardan en önemlisi **goddess on the throne** denilen 6000 yıllık tarihe sahip 18 cm boyunda olan ve artık Kosova’nın simgesi haline gelen tanrıça heykeli. Aslında müzede özellikle arkeolojik kazılarda bulunan binlerce eser bulunuyormuş ancak 1998 yılında meydana gelen savaş sonrasında bunların büyük çoğunluğu Sırp tarafından Belgrad’a götürülmüş. Müzenin bir bölümünde ise bağımsızlık mücadelesi boyunca kullanılan silahlar, askerlere ait uniformalar, ilk devlet başkanı olan İbrahim Rugova’nın kişisel eşyaları ve Kosova bağımsızlığının kazanılmasındaki efsanevi komutanlardan olan Adem Yashari’nin motosikleti sergileniyor. Bu müzeye giriş ücretsiz ve Priştine’de mutlaka görmemiz gereken 2 yerden birisi diyebilirim.

Priştine Milli Kütüphanesi (Pristina National Library): Konum olarak Ulusal Müzeye yaklaşık 10-15 dakikalık bir yürüme mesafesinde yer alıyor, yani yürüyerek kolayca ulaşım sağlayabilirsiniz. Misyonu; Kosova'nın belgesel ve entelektüel mirasını toplamak, korumak, tanıtmak ve erişilebilir kılmak olan ve bunun için de sergiler ile ulusal gazetelerin arşivlerini tutan bu kütüphane, muhtemelen daha önce görmediğiniz, bakarken hem hayranlık uyandıran hem de göz yoran ilginç bir mimariye sahip. Hırvat mimar Andrija Mutnjaković tarafından tasarlanan ve 1944 yılında inşa edilen, adeta dev bir metal balık ağı ile sarılmış binanın Brutalist adı verilen, bir diğer bilgiye göre de modern metabolizma mimarisi denilen enteresan bir stili var. Dışarıdan bakıldığı zaman pek bir şeye benzemiyor ancak içerisine girdiğinizde mimariyi daha net yorumlayabiliyorsunuz. Aslında bu mimari stilin asıl sahipleri Japonlar zira 2. Dünya Savaşı sonrasında binaların daha fonksiyonel kullanılabilmesini sağlamak amacıyla böyle bir akım başlatılmış. Kütüphanede; Osmanlıca, Latince, Yunanca ve Arapça da dahil olmak üzere birçok farklı dilde kitaplar, dergiler, gazeteler, el yazmaları, haritalar, fotoğraflar, nadir materyaller ve dijital araştırmalar gibi 2 milyona yakın basılı doküman bulunuyor. Giriş ücretsiz ve girmesiniz bile en azından dışarıdan şöyle bir bakın derim. Hemen yan tarafında bir de, yapımına Sırp tarafından başlanılan ancak Kosova’nın bağımsızlığını kazanmasının ardından inşası yarım kalan ve uzun yıllardır kaderine terk edilmiş vaziyette duran Sırp Ortodoks Katedrali bulunuyor, oraya kadar gitmişken inşası yarım kalmış bu katedrali de fotoğraflayabilirsiniz.

Rahibe Teresa Katedrali (Cathedral of Blessed Mother Teresa): Rahibe Teresa Bulvarı’nın sonunda ve Bill Clinton Bulvarı’nın ise başında yer alan devasa bir katedral. Asıl adı Agnes

Gonca Boyacı olan ve 26 Ağustos 1910 tarihinde Osmanlı İmparatorluğu'na bağlı Üsküp'te dünyaya gelen, Hayırsever Misyonerler Cemiyetini kuran ve yürüttüğü hayırsever faaliyetlerden dolayı Nobel Barış Ödülü verilen Rahibe Teresa'nın adını yaşatmak amacıyla yapımına 2011 yılında başlanılmış ancak halen tamamlanamamış değil. Mimari açıdan oldukça güzel bir görünüme sahip, özellikle rengarenk vitrayları görülmeye değer. İç kısmı gösterişten uzak, kendine has bir sadeliğe sahip ancak yine de oturma alanlarında yer alan ahşapların oymaları oldukça zarif. Çok fazla detay olmadığı için ilginizi çekmeyebilir ama şehri tepeden görmek istiyorsanız bu katedrale uğramanız gerekiyor çünkü 1 Euro vererek çıkacağınız çan kulesinde muhteşem bir şehir manzarası sizi bekliyor. Katedralin ana binasına giriş ücretsiz ve Rahibe Teresa Bulvarından yürüyerek gidebileceğiniz bir uzaklıkta.

Bill Clinton Bulvarı ve Anıtı (Bill Clinton Boulevard): Burası şehrin, hatta ülkenin en önemli ve en işlek caddesi. Yol boyunca birçok dükkân, kafe, restoran, mağaza vs. bulunuyor. ABD eski başkanı olan Bill Clinton'ın görevdeyken Kosova'nın bağımsızlığını kazanması konusunda verdiği destek için bir minnet göstergesi olarak adı verilen bu caddenin sonunda da aynı zamanda 3 metre yüksekliğe sahip bir Bill Clinton heykeli yer alıyor. Heykel, 2009 yılında şehirde yaşayan Arnavutların öncülüğü ile dikilmiş ve bağımsızlığı simgeleyen bir yapı olarak kabul edilmiş. İşin garibi ise heykelin bulunduğu yerin, komünist dönemden kalan gri-kasvetli apartman bloklarının tam önü olması ve Bill Clinton'ın sol elinin havada olması.

Newborn Anıtı: Ülkenin Sırbistan'dan ayrılarak bağımsızlığını kazanmasının ardından bir sembol olması amacıyla 2008 yılında dikilen ve Türkçe olarak **Yenidoğan** anlamına gelen bu anıt konum olarak Bill Clinton Bulvarı'nın sonunda yer alıyor. Kosova halkının verdiği amansız mücadele neticesinde bağımsızlığı elde etmesini simgeleyen yapı, ilk açıldığı dönem tamamen sarıya, ardından da Kosova'yı tanıyan ülkelerin bayraklarının rengine boyanmış. Her yıl bağımsızlık günü olan 17 Şubat tarihinde farklı konseptlerde yeniden boyanıyor. Aslında turistik açıdan pek bir anlamı yok ama halkın bağımsızlık yolunda verdiği büyük mücadelenin simgesi olduğu için gidilip görülmesi gerekiyor diye düşünüyorum. Hemen arkasında yine eşsiz bir Brutalist mimari örneği olan ancak günümüzde evsizlerin barınma yeri haline gelen **Gençlik ve Spor Sarayı** bulunuyor. Bu binanın altı ise alışveriş merkezi havasına sahip, yan yana dizilmiş mağazaların bulunduğu bir alan olarak dizayn edilmiş.

Etnoğrafya Müzesi (Ethnological Museum): Konum olarak camilerin ve saat kulesinin olduğu bölgeye yakın bir alanda kurulan Etnoğrafya Müzesi, Kosova Ulusal Müzesinden sonra şehirde bulunan en önemli müze. Müzenin bulunduğu bölge Old Town yani eski şehir bölgesi olarak biliniyor ve halen bir Anadolu şehri havasına sahip. 2006 yılında ziyaretçilere kapılarını açan müzenin yer aldığı binalar aslında 1950'lerde sınır dışı edilene kadar burada yaşayan, yerel bir soylu olan **Emin Gjiku** ve ailesi tarafından kullanılan 19. Yüzyıla ait konaklar. İçerisinde yerel halkın kullandığı eşyalar, yöresel kıyafetler, alet edevatlar, sazlar, davullar, dokuma tezgâhları ayrıca Kosova'nın en önemli el sanatlarından biri sayılan telkari ile yapılan takılar ile el yapımı halılar sergileniyor. Kerpiç duvarların ardında bulunan bu binaların içerisine girdiğiniz anda dönemin Osmanlı evleri ve yaşayış biçimi zihninizde canlanıyor. Giriş

ücretsiz ancak dilerseniz bağıştta bulunabiliyorsunuz. Eğer şanslıysanız ücretsiz rehber ile gezme fırsatı da bulabilirsiniz. Müze 10.00-17.00 saatleri arasında açık. Müzenin az ilerisinde göreceğiniz taş bina ise bir zamanlar Yahudilere ait olan ve hala orijinalliğini koruyan ender yapılardan birisi.

Tarihi Çeşme: Kosova Ulusal Müzesi'nin hemen karşısında, Nazım Gaffuri Caddesi ile Zeynel Salihi Caddesinin kesişiminde bulunan bu çeşme, 17. Yüzyıl sonlarında Osmanlı tarafından yapılan ve hem su doldurmak hem abdest almak hem de çamaşır yıkamak için kullanılan tarihi bir yapı. Kamu hizmetine sunulan ve günümüze ulaşan nadir eserlerden birisi.

Şehir Parkı (City Park): Özellikle yaz aylarında gitmişseniz sıcak havadan ve şehir kalabalığından kaçıp kurtulabileceğiniz, sığınabileceğiniz en yakın adres burası. Kosova Ulusal Müzesi'nin hemen arka tarafında yer alan bu yemyeşil parkta hoşça vakit geçirebilirsiniz. Dilerseniz sabah koşunuzu yapabilir, dilerseniz kısa yürüyüşler ile temiz havayı ciğerlerinize çekebilir dilerseniz de banklarda oturup atıştırmalıklarınızı yiyebilirsiniz. Şehir merkezini gezerken yorulursanız, dinlenmek için başka yer aramayın.

Şehir Merkezi Dışında Kalan Gezilecek Yerler; Priştine'nin şehir merkezinde bulunan turistik noktaları öğrendiniz. Sıra şehir dışında bulunan ve mutlaka görün diyebileceğim adresler var. Bazıları 6-7 km uzaklıkta, dilerseniz yürüyerek de gidebilirsiniz ama taksiler çok pahalı değil, aklınızda bulunsun. Örneğin 7 km bir mesafe için ödemeniz gereken maksimum tutar 10 Euro, taksici ile pazarlığı ona göre yapın.

Sultan I. Murat Türbesi (Meşhed-i Hüdavendigâr): Yukarıda saydığım yerler ilginizi çekmiyor olsa bile Priştine biz Türkler için kesinlikle gidilip görülmesi gereken bir şehir. Her ne kadar birçoğu tadilatla olsa da, Osmanlı'dan kalma yaklaşık 20 farklı eser bulunuyor. Bunların içerisinde de en önemli olanı Sultan I. Murat Türbesi. Bildiğiniz üzere Osmanlı Devleti'nin 3. padişahı olan nam-ı diğer Meşhed-i Hüdavendigâr; 1389 yılında yapılan I. Kosova Savaşı sırasında öldü sanılan Miloš Obilić isimli bir Sırp askeri tarafından sırtından hançerlenerek öldürülen ve tarih boyunca savaş meydanında şehit olan tek Osmanlı Padişahı. Savaş sonrasında Sultan I. Murat'ın kalbi ve diğer iç organları Priştine şehir merkezine yaklaşık 7-8 kilometre mesafede bulunan bir otağa, bugünkü Mazgit Köyü sınırları içerisine gömülerek anısına türbe inşa edilmiş ve tahnit edilen bedeni ise Bursa'ya gönderilmiş. Tahribatlar neticesinde farklı dönemlerde onarımlardan geçen ve son olarak da TİKA tarafından restore edilen türbe halen sapasağlam ayakta duruyor. Sadece türbeyi ziyaret etmek, ecdadın kabri başında dua etmek ve savaşın yapıldığı ovayı görmek için dahi Priştine'yi ziyaret edebilirsiniz. Türbenin yanında bir de selamlık binası ve yaklaşık 150 yıldır türbenin koruyuculuğunu üstlenen türbedar ailesinin ikamet ettiği bina bulunuyor. Selamlık binasında dönemin önemli olaylarını anlatan Türkçe bilgilendirme panoları ve aynı döneme uygun şekilde dizayn edilmiş örnek odalar sergileniyor. Türbedar ailesine mensup yaşlı bir teyze, adeta bir rehber edasıyla Türkçe olarak türbenin geçmişini ve hiçbir yerde yazmayan detaylarını anlatıyor. Buraya yürüyerek gitmek biraz zor, bu yüzden ben parlamento binası önünde bekleyen taksilerden birisi ile anlaştım. Beni götürmesini, orada bir saat beklemesini ve tekrar geri getirmesini

istedim. Eğer sadece tek yön götürüp bıraksaydı en fazla 5-6 Euro verecektim ama beni bekleyip geri getirmesi karşılığında 20 Euro'ya anlaştım. Siz de bu seçeneği düşünebilirsiniz.

Gracanica Manastırı (Gracanica Monastery): Şehir merkezine yaklaşık 7 km uzaklıkta bulunan bir Sırp köyü olan Gracanica köyünde yer alan, 6. yüzyıldan kalma Theotokos Kilisesi'nin kalıntıları üzerine 1321 yılında Sırp Kralı Stefan Milutin tarafından inşa ettirilen bir Sırp Ortodoks Manastırı. UNESCO Dünya Kültür Mirası Listesinde bulunan bu yapı, Kral Milutin'in yaptırdığı son anıtsal yapı olarak biliniyor. Küçük bir kilise olmasına karşın duvarlarında göreceğiniz göz alıcı freskler ve ikonalar sizi memnun edecektir. Geleneksel Sırp-Bizans mimarisi ile yapılan manastıra yürüyerek, otobüsle veya taksiyle ulaşım sağlayabilirsiniz. Taksi ile gidecekseniz 5 Euro'dan fazla vermeyin. Otobüsle gidecekseniz otogardan Gjilan'a giden otobüslere binmeniz gerekiyor, ücreti ise 50 Cent. Eğer isterseniz Gracanica Manastırı ve çevresinde göreceğiniz dükkânlardan, bu köyde üretilen bal, şarap veya hediyelik eşya satın alabilirsiniz.

Germia Park: Şehir merkezi dışında kalan gezi noktalarından bir diğeri de Priştine'nin en güzel yeşil alanı olan Germia Park. Eğer şehir merkezi ile yıldızınız barışmadıysa veya yaz aylarında gitmişseniz ve şehirden uzaklaşıp temiz bir hava almak istiyorsanız, bitki ve hayvan popülasyonu açısından son derece zengin olan bu park tam size göre. Dilerseniz yürüyüş veya koşu yapabilir, dilerseniz doğa sporları ile alakalı etkinliklere katılabilir dilerseniz de bol oksijenli havada yeşiller içinde yemeğinizi yiyip dönebilirsiniz. Yemek için illaki restoranları tercih etmeniz gerekmiyor, parkın dört bir tarafına yerleştirilen banklarda piknik de yapabilirsiniz. Bu parkı başka şehirlerde gördüğünüz parklardan ayıran en önemli özelliği; ağaçların arasında mis gibi bir havayı soluyarak güneşlenebileceğiniz veya yüzebileceğiniz devasa bir yüzme havuzuna sahip olması. Zaten yerel halkın bu parka akın etmesinin en büyük nedenlerinden birisi de bu dev yüzme havuzu. Parkın giriş ücreti 2 Euro ve ulaşım için iki seçeneğiniz var; birincisi şehir merkezinden 0.5 Euro ödeyerek bineceğiniz 4 numaralı otobüs, ikincisi ise herhangi bir yerden bineceğiniz taksi. Merkeze yaklaşık 5 km yani pek uzak sayılmaz, taksi ile 5 Euro gibi bir ücret ödeyerek kolayca ulaşabilirsiniz.

Şehitler Parkı: Burası; Kosova'nın bağımsızlığını elde ettikten sonra resmi olarak ilk devlet başkanı olan ve 2006 yılında vefat eden **Dr. İbrahim Rugova**'nın ve bağımsızlık mücadelesi boyunca hayatını kaybeden Kosova Kurtuluş Ordusu askerlerinin defnedildiği mezar alanı. Rugova aslında Kurtuluş Ordusu'nun izlediği silahlı mücadele politikasını reddeden ve bu savaşın daha barışçıl, daha ılıman yöntemlerle çözülmesi gerektiğine inanan bir lider. Bu fikir ayrılığı sebebiyle UÇK (Kosova Kurtuluş Örgütü) ile arası pek de iyi olmayan ancak tüm bunlara rağmen mücadelenin merkezinde yer alarak halkın derinden sevgisini ve saygısını kazanmayı başaran bu lider, şehitlerin yanı başına defnedilmiş. Turistik bir nokta değil ancak yine de gidilip görülmeye değer.

Ulpiana: Eğer arkeolojiye veya tarihe ilginiz varsa, Sırbistan'ın İstinaî Öneme Sahip Arkeolojik Siteler listesine eklenen Ulpiana Antik Roma şehrini görmeden dönmeyin. Gracanica Manastırına yakın bir mesafede bulunan bu antik kentten geriye pek bir şey kalmamış olsa da

ziyaretçilerin ilgisini çekmeyi başarıyor. Eğer giderseniz; Hristiyanlığın erken dönemlerinde, İmparator I. Justinianus tarafından 4. yüzyılın başlarında inşa ettirilen bir bazilikanın temellerini, şehrin kuzey girişinin duvar kalıntılarını, kentin güneyinde güzel bir mozaikli olan bir yapının kalıntılarını göreceksiniz. Son zamanlarda yapılan araştırmalar ve uydu fotoğraflamaları ile arkeologlar tarafından bir halk hamamının, forum adı verilen şehrin idari merkezinin, ilk Hristiyanlık döneminde görev yapan piskoposun ikametgahını ve vaftiz şapel içeren çok sayıda büyük antik yapının varlığını tespit edilmiş. Kim bilir belki de siz ziyaret ettiğinizde bunların tamamı gün yüzüne çıkarılmış olur. Ulaşım için Gjilan'a giden otobüslere binebilirsiniz, ücreti ise 50 Cent. Dilerseniz de taksi ile yaklaşık 5 Euro'ya ulaşım sağlayabilirsiniz.

Marble Mağarası: Priştine'nin doğal güzelliklerinden bir diğeri de şehir merkezine yaklaşık yarım saat uzaklıkta yer alan Marble Mağarası. Burası 1966 yılında bahçesinde çalışan bir köylü tarafından keşfedilmiş doğal bir kireçtaşı mağarası ve halen tamamı ortaya çıkarılabilmemiş değil. Mağaranın içerisinde Mesozoyik döneme ait mermer kireçtaşları, diğer adıyla dikitler yer alıyor. Toplam uzunluğu ise yaklaşık 1.5 km. Yabancı turistler tarafından pek fazla bilinmiyor ama yine de hatırı sayılır bir ziyaretçi oranına sahip olduğu için giriş ücretli ve ücreti de 2 Euro.

Priştine Hakkında Faydalı Bilgiler;

1- İlk olarak bilmeniz gereken şey Kosova'nın para biriminin Euro olduğu. Ülke ucuz tamam ama Euro kullanıldığı için ne kadar ucuz olursa olsun bizler için pahalı. Bu yüzden hesabınızı iyi yapın derim.

2- İnternet sitelerinin birçoğunda kayda değer bir özelliğinin olmadığını okuyacaksınız, siz yine de haksızlık etmeyin. Ön yargıları bir kenara bırakın ve şehir dışına çıkmazsanız bile en azından 1 gün şehir merkezini gezin görün.

3- Taksilerle ve özellikle antika eşyalar satan seyyar satıcılarla pazarlık yapmayı unutmayın. Taksilerde taksimetre yok yani ödeyeceğiniz miktar tamamen sizin pazarlık yeteneğinize kalmış. Konakladığınız hostelden ve otelden sizin için lisanslı bir taksi çağırmasını rica edebilirsiniz.

4- Hiçbir yeri görmesiniz bile Sultan I. Murat Türbesi'ni ziyaret etmeden kesinlikle dönmeyin.

5- Yeme-içme için çok fazla alternatif var. Bunu kesinlikle kendinize dert etmeyin. 3-5 Euro'ya karnınızı doyurabilirsiniz.

6- Kosova'ya gitmeden önce; Sultan I. Murat, Dr. İbrahim Rugova, İskenderbey, Rahibe Teresa ve Adem Yashari kimdir, öğrenin. En azından heykellerini gördüğünüz zaman bu kim acaba demezsiniz. Bağımsızlık mücadelesine dair yazılar okumayı da unutmayın.

7- Dil konusunda bir problem yaşayacağınızı düşünmüyorum. Gençlerin birçoğu İngilizce, yaşlıların da bir kısmı Türkçe biliyor. Bir şekilde anlaşılırsınız.

8- Savaşta çıkmış fakir bir ülke olabilir ama güvenlik ile alakalı bir endişeniz olmasın. Gece geç saatlerde karanlık ara sokaklarda takılmadığınız sürece başınıza bir iş gelmez.

9- Kosova bugün dünya üzerinde 114 ülke tarafından tanınıyor ancak Sırbistan tarafından tanınmadığı için seyahat rotanızı önce Sırbistan olarak belirleyin zira Kosova'dan sonra Sırbistan'a giderseniz kapıdan geri çevrilirsiniz.

10- Sırlar ve Kosovalılar; dil, din, etnik ve kültürel olarak birbirinden çok farklı milletler. Bazı köyler haricinde bu iki milletin insanlarını bir arada görmeniz pek mümkün değil. Kimin Sırp kimin Kosovalı olduğunu anlayamayabilirsiniz, bu yüzden size tavsiyem; kimsenin yanında Sırları veya Kosovalıları öven veyahut yeren konuşmalar yapmamanız.